

A SmartStation a mérési folyamat közben automatikusan lép át mérőállomás-funkcióból GPS üzemmódba és vissza; teljes összhangban az eddig mérőállomásoknál megszokott lehetőségekkel.

A SmartStation önálló egységként is használható. Ebben az esetben az integrált GSM modemet vagy egy mobiltelefont használunk, az országos permanens állomásokról sugározta korrekciós adatok vételéhez. Ez a megoldás a folyamatosan fejlődő hazai permanens állomáshálózatnak köszönhetően egyre inkább előtérbe kerül, mivel nem kell megvásárolni még egy saját GPS bázisvevőt.

Természetesen saját bázisvevő alkalmazásával is működtethető a rendszer, ahol bázisunk korrekciós adatait URH vagy GSM kommunikáció révén juttatjuk el a mozgó vevőhöz.

Végül fontos szempont az is, hogy a SmartStation GPS antennáját az álláspont meghatározása után levehetjük a műszerről, és önálló valós idejű mozgó összeállítást alakíthatunk ki; nagy mér-

tékben növelve munkánk hatékonyságát a mérőállomás és GPS párhuzamos felhasználásával.

**Elérhető áron tudják-e kínálni az új műszert?**

Szerencsére igen, melyet az első üzembehelyezések és a komoly érdeklődők nagy száma is alátámaszt. A komplett eszköz (mérőállomás+RTK GPS) már 5,8 millió forintos nettó ártól szállítható és ráadásul két lépcsőben is beszerezhető. Először a mérőállomás, később pedig a SmartAntenna.

*Gratulálunk a Leica cégnek a sikeres fejlesztéshez. Az olvasók nevében is megköszönjük a részletes tájékoztatást, és kívánunk a Geopro Kft.-nek további eredményes együttműködést a magyar földmérőkkel, vállalkozókkal.*

*Végül felhívjuk a figyelmet a borító hátoldalán elhelyezett képre is!*

*Dr. Joó István*



## Szerzői jogi kérdések a digitális térképek vonatkozásában<sup>1</sup>

*Dr. Forgács Zoltán, a FÖMI osztályvezetője*

A földügyi szakigazgatásban régóta megoldatlan kérdés az állami alapadatokat tartalmazó földmérési és térképészeti adatok jogszerű felhasználásának hatósági eszközökkel történő megfelelő ellenőrzés alatt tartása és az ágazati érdekek ezzel kapcsolatos jogi védelme. A felvetés különösen aktuálissá vált a digitális térképek elterjedésével és a térképi állományok elektronikus úton történő hozzáféréseinek, illetve továbbításának lehetőségével. A problémának a szerzői jog felőli megközelítése látszik kézenfekvőnek.

A szerzői jog, mint a szellemi tulajdon külön ága a szerzői művek és az úgynevezett szomszédos jogi teljesítmények védelmét szolgáló jogintézmény. Célja a szerzői jog hatálya alá tartozó al-

kotások védelme, megnevezésüktől, bármiféle mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőtől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől függetlenül.

A szerzői jog jogszabályi hátterét „A szerzői jogról” szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.), és „A polgári törvénykönyvről” szóló 1959. évi IV. törvénynek (Ptk.) „A személyhez és a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok” című, VII. fejezete képezi. A jogi szabályozás alapján egyértelműen megállapítható, a jogi védelemnek alapfeltétele, hogy a mű (alkotás) a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jelleget öltson. A szerzői jogi védelem azt a természetes személyt illeti meg, aki a művet megalkotta. Több szerző közös művére, ha annak részei nem használhatók fel önállóan, a szerzőtársakat együttesen illeti meg. *Jogi személy* nem lehet a szerzői jog alanya.

<sup>1</sup>) A „Változó szabályozások a földügyi szakigazgatásban” címmel megrendezett MFTTT konferencián, 2005. április 29-én (Budapest, Sunlight Hotel) elhangzott előadás szerkesztett változata

Az Sztj. példálózóan sorolja fel a törvény hatálya alá tartozó alkotások főbb csoportjait. A törvény értelmében, jogi védelemben részesül többek között a térképmű és más térképészeti alkotás (1. § (2) bekezdés d) pontja), továbbá a gyűjteményes műnek minősülő adatbázis (1. § (2) bekezdés p) pontja). A törvény ugyanakkor kizárja a jogi védelem hatálya alól a jogszabályokat, nyilvános határozatokat, hatósági közleményeket, szabványokat, a gazdálkodó szervezetek és egyéb jogi személyek belső intézkedéseit, az ügyiratokat és azok tervezeteit. Nem tartozik az Sztj. hatálya alá valamely ötlet, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet, továbbá a folklór kifejeződései.

A szerzői jog személyhez fűződő és vagyoni jogokat tartalmaz. Az Sztj. értelmében, a törvény hatálya alá tartozó művek alkotóit megillető személyhez fűződő jogok nem ruházhatók át, és azokról érvényesen lemondani sem lehet. Törvényben meghatározott esetekben a szoftverek, az adattárak, a munkaviszonyban létrehozott művek, a reklámozás céljára megrendelt művek és a filmalkotásokban felhasználásra kerülő művek vagyoni jogai átruházhatók, illetve átszállnak, vagy átszállhatnak.

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) kapcsolódó rendelkezései a következők.

- Az alapadatok állami átvételét követően az adatok előállításával és szolgáltatásával kapcsolatban az előállító térítésre nem tarthat igényt.

- A földmérési és térképészeti adatok, termékek, munkarészek továbbfelhasználás céljából történő másolásához az azon feltüntetett tulajdonos hozzájárulása szükséges. A továbbfelhasználás céljából történő másolásért vagy bármilyen célú felhasználásért az adathordozón feltüntetett tulajdonost díj illeti meg.

- Másolásnak minősül a térképek, valamint a földmérési és térképészeti alapadatok digitális átalakítása is.

A szerzői jog alapján a szerzőt az alábbi személyhez fűződő jogok illetik meg:

- a mű nyilvánosságra hozatalának, valamint a nyilvánosságra hozott mű visszavonásának joga;

- a szerző nevének feltüntetése, illetve szerzői minőségének elismerése;

- a mű integritásához (torzítástól, megcsonkítástól, megváltoztatástól való védelemhez) való jog;

- a mű korlátozásmentes felhasználásának joga;
- a felhasználás engedélyezésének joga.

A személyhez fűződő jogok gyakorlásának ellenértékéként felmerülő igények a vagyoni jogok körébe tartoznak. A munkaviszonyban létrehozott alkotásoknak a szerzői jogi törvényen alapuló vagyoni jogai a mű átvételével egyidejűleg a törvény erejénél fogva a munkáltatóra szállnak át, amennyiben a szerzőnek a mű megalkotásakor érvényes munkaviszonya van a munkáltatóval, és a mű elkészítése a szerző munkaköri kötelessége, és a munkáltató jogosult a felhasználásra.

Az Sztj. meghatározza, hogy mit kell a mű felhasználásának tekinteni. A törvény alkalmazása szempontjából felhasználásnak minősül a mű bármilyen célból történő többszörözése és ezek terjesztése, a mű nyilvános előadása, a nyilvánosság-hoz történő közvetítés és továbbközvetítés, valamint a mű átdolgozása. Az INTERNETES felhasználás az Sztj. alkalmazása szempontjából nem műtípus, hanem a szerzői művek (részletek) nyilvánosság-hoz közvetítésének sajátos formája. A térképeknek és az egyéb térképészeti adatoknak a hálózaton való továbbítása is többszörözésnek minősül.

Az Sztj. hatálya alá tartozó művek úgynevezett szabad felhasználása csak a vagyoni jogokat érinti, és kizárólag a nyilvánosságra hozott művekre vonatkozik. A szabad felhasználás nem lehet sérelmes a mű rendes felhasználására, nem károsíthatja a szerző jogos érdekeit, meg kell felelnie a tisztesség követelményeinek, és nem irányulhat a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem fért célra.

Az Sztj. szerzői jogi védelemben részesíti, és a gyűjteményes művek körébe sorolja a tartalmának kiválasztása vagy elrendezése folytán a szerző saját szellemi alkotásának minősülő adattárakat (adatbázisokat). Az oltalom kiterjedhet olyan adattárakra is, amelyek részei nem állnak szerzői jogi védelem alatt, sőt nem is számítanak alkotásnak. Az adattárak szerzői jogi védelmének ezért nem feltétele az adattár egyes részeinek eredetisége. Az adattárakat a jogi védelem a dolog természetéből eredően (sui generis) illeti meg. A jog ugyanis nem az adattár egyes részeit, hanem azok célirányos kiválasztására és elrendezésére irányuló alkotói teljesítményt részesíti védelemben. Az adattárak szerzői jogi védelme szempontjából is alapvető kritérium, hogy az adattár összeállítója (a szerző) természetes személy legyen. Munkaviszonyban keletkező adattár átadásával a munkáltató válik a vagyoni jogok tulajdonosává.

A címben felvetett téma pontosabb megközelítéséhez szükséges a térképmű és más térképészeti

alkotás fogalmának meghatározása az Szjt. alkalmazása szempontjából. A fogalom jogszabályi szinten nincs meghatározva. A térképmű, illetve a térképészeti alkotás szakmai definícióját is szakönyvekben, illetve tankönyvekben találjuk meg. A térképi adatbázis fogalmának szakmai meghatározását az Fttv. tartalmazza. Eszerint a térképi adatbázis: földrajzi helyhez kötött térbeli adatok és információk számítógépen kezelhető, rendezett adathalmaz, melyből képernyőn vagy hagyományos adathordozón térkép állítható elő.

Az Szjt. alkalmazása szempontjából a kérdés vizsgálata során egyéb támpont hiányában abból a fő szabályból kell kiindulnunk, hogy jogi védelemben csak természetes személy szerző vagy szerzői csoport szellemi tevékenységéből fakadó, egyéni eredeti jelleggel bíró térképmű vagy más térképészeti alkotás részesíthető. Ennek a feltételnek azok térképművek felelnek meg általában, melyeket valamilyen sajátos célra, a megrendelő speciális igényeinek kielégítése céljából állítanak elő, akár állami alapadatok felhasználásával készülnek, akár nem. Feltétel továbbá, hogy a készítője természetes személy legyen, és a termékek előállítását a felhasználói igények teljesítése érdekében általában valamilyen egyedi módszer, egyedi tartalom, a tartalmi közötti logikai vagy számszerűsíthető kapcsolatok megjelenítésének a szerző szellemi tevékenységéből fakadó alkalmazását is igénylik. Ebbe a jogi védelmet élvező kategóriába tartozhatnak például a különböző tematikus térképek, turista térképek, földrajzi térképek és atlaszok, valamint a különböző földgömbök.

Más a helyzet az úgynevezett állami földmérési alaptérképekkel, egyéb állami alapadatokkal és térképészeti termékekkel kapcsolatban. Ezek jogszabályban, szabványban, szakmai szabályzatban meghatározott szigorú követelmények betartásával készülnek. A készítőnek semmilyen lehetősége nincs arra, hogy egyéni, eredeti jelleget biztosító, saját szellemi tevékenységéből származó sajátosságokat érvényesítsen. Mindezekre tekintettel az ebbe a körbe tartozó térképműveknek az Szjt. hatálya alá tartozása vitatható.

A földügyi és térképészeti szakág érdekeinek érvényesítéséről azonban emiatt nem kell lemondanunk. Az állami alapadatok és térképek nem vitásan a Magyar Állam tulajdonát képezik. A tulajdonjog alapján a tulajdonost megilleti a tulajdonjog tárgya feletti korlátlan rendelkezés joga. A tulajdonosi jogokat az állami alapadatok és térképek vonatkozásában a szakterület ágazati irányítását

ellátó főhatóság gyakorolja. Az érdekek érvényesítésének a tulajdonjog felől történő megközelítéséhez az Fttv. 23. §-a megfelelő keretet biztosít analóg és digitális adatok, illetve térképek vonatkozásában egyaránt. Az ágazati érdekek érvényesítését biztosító jogalkotói szándék egyértelmű nyilvánítása érdekében a törvényi szabályozás pontosítása szóba jöhet.

A digitális térképekből gyűjteményes műnek minősülő adatbázis hozható létre (TAKAROS). A természetes személyhez köthető szellemi tevékenységből fakadó egyéni, eredeti jelleg ebben az esetben is vitatható. A téma vizsgálata és az érdekvérvényesítés megoldása a térképi adatoknak a TAKARNET hálózaton keresztül történő, a közeljövőben beinduló terjesztése miatt kiemelten fontos és aktuális.

A TAKARNET szolgáltató rendszer a legális forgalmazást megfelelően képes követni és regisztrálni. Az illegális terjesztés, illetve felhasználás pedig a módosított FM vhr. 10. § (2) bekezdése alapján szakfelügyeleti hatáskörben ellenőrizhető és elvben szankcionálható.

#### Copyright of Digital Maps

Forgács, Z.  
Summary

The land-related branch of the Government has interest to protect copyright of Governmental data and maps, and keeping them under control if the use is against the legal rules or not. It is extremely timely because of beginning the circulation of the data through electronic way in the next future.

To have copyright a product must be related to original, individual, intellectual activity of a natural person author or mates. The Governmental data and maps are always created by legal rules, standards and other professional regulations, that is why it is debateable the proper place of the data and maps under the force operation of the copyright law. In this case to enforce the interests is possible through the ownership. The owner is in possession of the right to decide the condition of the legal use the subject of the ownership. The protection of the legal interests of the data and maps is possible by the present legal rules and can be kept under official control.